

REGIONÁLNÍ CENTRA PODPORY ZDRAVÍ V ROCE 2019

Koncem roku 2018 skončila příprava projektu „Efektivní podpora zdraví osob ohrožených chudobou a sociálním vyloučením“. Z velké části je dotován evropským sociálním fondem a bude se realizovat v letech 2018–2022. Projekt zpracovalo Centrum podpory veřejného zdraví Státního zdravotního ústavu (CPVZ SZÚ), schválilo ho Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV) a Ministerstvo zdravotnictví (MZ) a v říjnu 2018 byl vložen do „Informačního systému koncového příjemce“ (IS KP14+), což byl rozhodující právní akt pro zahájení realizace. (IS KP14+ je součástí monitorovacího systému pro administraci evropských dotací.)

Vedoucím pracovištěm projektu je CPVZ SZÚ a realizační základnu tvoří nově vybudovaná Regionální centra podpory zdraví (RCPZ) v krajích ČR. Pracují v nich krajsí koordinátoři a mediátoři podpory zdraví. Klíčovými partnery RCPZ jsou: Odborný pracovník CPVZ SZÚ, krajský koordinátor RCPZ, ředitel/ka případně další pracovník Krajské hygienické stanice, představitel Zdravotního ústavu, krajský koordinátor pro romské záležitosti, praktický lékař, zástupci některých útvarů Krajského úřadu a zástupci vybraných měst a obcí.

Obr. 1. Organizační schéma projektu.

Odbornou a organizační bází projektu je Národní realizační tým. Tvoří ho Expertní tým, Krajské realizační týmy a Administrativní tým (viz obr. 1). Hlavní náplní práce v roce 2019 byla tvorba preventivních programů, zajišťování personálu, řízení a administrace projektu, výběrová řízení na IT techniku, na zdravotně výchovné materiály a lektorskou činnost, na še-

tření zdravotní gramotnosti a na zpracování podkladů pro veřejné zakázky.

Ve všech krajích ČR jsou již zřízeny Krajské realizační týmy (KRT), v nichž pracují koordinátoři a mediátoři podpory zdraví. Dalšími (externími) členy každého KRT se stalo 5 praktických lékařů a po dohodě s Úřadem vlády krajští protidrogoví koordinátoři jako projektem neplacení odborníci. Významnou spolupracující institucí je Agentura pro sociální začleňování Úřadu vlády.

Expertní tým jmenovaný v lednu 2018 má 11 pracovních skupin podle hlavních rizikových a protektivních faktorů zdraví. V čele týmu je vědecká rada projektu, v níž je 11 garantů „horizontálních témat“ a experti pro „vertikální“ témata: romistiku, sociologii, psychologii, nerovnosti ve zdraví, evidence based postupy, sociální marketing a komunikaci lékaře s pacientem. Expertní tým vytvořil pracovní verzi 68 preventivních programů a zahájil práci na prováděcích metodikách a návrhu materiálně technického zabezpečení projektu. Pro studii zdravotní gramotnosti byl zvolen dotazník WHO. Efektivita programů bude ověřována dotazníkovým šetřením s konkrétními účastníky před zařazením do programu a po jeho ukončení v průběhu realizace celého projektu v letech 2019–2022.

Ve spolupráci s Krajskými realizačními týmy připravil a realizoval Expertní tým krajské konference k představení projektu a nabídku spolupráce s klíčovými partnery. V dubnu 2019 se k oficiálnímu zahájení projektu konala hojně navštěvená 1. národní konference za účasti ministra zdravotnictví a dalších významných představitelů MZ a MPSV.

K přípravě realizace projektu se v roce 2019 uskutečnilo množství akcí, mj. pravidelné měsíční porady s koordinátory KRT, 80hodinový kurz pro mediátory podpory zdraví, semináře pro členy expertního týmu a koordinátory KRT zaměřené na sociální marketing a sociokulturní specifika účastníků projektu. Poslední kurzy pro nově přijaté mediátory a koordinátory se konaly v říjnu – listopadu 2019. Užitečnou akcí byla návštěva sociálně vyloučených lokalit na Slovensku a konzultace o řešení zdravotních problémů u cílových populací se slovenskými odborníky.

Krajští koordinátoři organizovali porady s mediátory, plánovali, kontrolovali a vyřizovali běžnou administrativu, trénovali s mediátory představení projektu a motivování potenciálních účastníků k účasti v preventivních programech a studii zdravotní gramotnosti, zúčastnili se přípravy a realizace krajských konferencí, obstarávali prostory pro pohybové aktivity a řešili aktuál-

ní problémy. Požadovaná kvalifikace krajského koordinátora je vzdělání VŠ nebo VOŠ a splnění kompetenčních předpokladů.

Mediátoři podpory zdraví pocházejí z cílové skupiny osob ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením a jsou přijati na pozice sociálních pracovníků (průměrně 2 úvazky na kraj). Důležitým kritériem přijetí byla neformální autorita v cílové skupině a její znalost a zkušenosti s prací v cílové skupině. Mediátoři byli proškoleni v metodikách preventivních programů a budou se podílet na jejich realizaci v terénu.

V roce 2019 se začal ověřovat první preventivní program „Zvýšení dostupnosti zdravotní péče“ a mediátoři vyplňovali s potenciálními účastníky programů informovaný souhlas s účastí v projektu a se zpracováním osobních údajů.

Administrátorem projektu se na základě výběrového řízení stala Evropská rozvojová agentura, s. r. o. a nezávislé hodnocení výsledků a efektivity bude provádět Evasco s. r. o., společnost, která se specializuje na evaluaci veřejných intervencí.

Velká pozornost byla věnována informacím pro veřejnost. Byl vytvořen univerzální banner projektu, který bude používán na všech akcích. Krajští koordinátoři a mediátoři podpory zdraví obdrželi oficiální vizitky pro kontakty s cílovou skupinou. Sdělení o projektu vyšla v časopise Hygiena, v Lidových novinách, na portále Medical Tribune, v Haló novinách, v Českém rozhlasu a v regionálních tiskovinách. Byly vytvořeny webové a facebookové stránky projektu.

Personální zajištění projektu bylo v roce 2019 v podstatě dokončeno. Pracovní místa byla v SZÚ vytvořena a projekt nyní má kapacitu 51 evidenčních úvazků (63 fyzických osob) na pozicích mediátorů podpory zdraví a koordinátorů. Jsou obsazeny pozice všech krajských koordinátorů. Ke konci roku 2019 je uzavřeno 13 smluv na pronájem prostor pro Regionální centra podpory zdraví.

Projekt má specifické prvky, které je vhodné připomenout: 1. Koncentruje preventivní aktivity na populaci s nejhorším zdravím a je první systémovou aktivitou k řešení zdravotních nerovností. 2. Náročnou administrativu projektu dotovaného EU a nezávislou evaluaci výsledků budou provádět externí profesionální instituce. 3. Intervenční programy budou v terénu prezentovat vyškolení mediátoři vybraní z cílových skupin v daných lokalitách.

MUDr. Marie Nejedlá, hlavní řešitelka projektu, vedoucí Centra podpory veřejného zdraví SZÚ